

Yeezu Wamaɗsaɗa Wie Ate JŌŌN A N̄MARISI La

¹ Piilimka po wenɗmazuk ale tɛɗzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wannɪ a poom a liɗ boro kama. Wannɪ nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wannɪ me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheɗ, Wannɪ a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nyɛ wenɗmazuk ale tɛɗzuk meena ale ɗanta baai meena ale bo wenɗmazuk ale tɛɗzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nyɛ. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wannɪ jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam tɛɗzuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nyɛ se ka bolim ate ba tɔati ate bu a nya legi po dii la. Legini an baga a kpimsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim maɗka dek buui ale jam tɛɗka meena po, ayen waai meena a baga a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wannɪ a jam bo ka tɛɗka meena po. Naawen ale basi ate wa nyɛ ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege tɛɗka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam

ka wa dek tenka demma, jigi alege ba zeri wa.
¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa.
¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyin ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyin ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wannu a jam chim ka nurubiik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaŋa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, “Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ŋaŋ a saŋ cheena. Wa liŋ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.”

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyin ate wa baga a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsaŋa a te nuruba alege ka Yeezu nyin ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja.
¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yenka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ŋman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yen po Juuma kpaŋa ale jam bo Jerusalem tenka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteeroma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheŋ a ga bek Joon ayen, “Ka fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?”

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, “Daa mi ale Varibasidowa.”

²¹ Ba yaa nman bek wa ayen, “Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Elaja la?”

Joon a yaa weeni ayen, “Mi daa wala.”

Ba yaa nman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?”

Joon nman weeni ba ayen, “Aawo, daa mi.”

²² Ba yaa weeni wa ayen, “Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti nman chej baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?”

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, “Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen,

‘Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen,
teenti Nyɔnɔwa siuku a te wa jam.’ ”

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteeroma ale Livaiba Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa nman bek Joon ayen, “Kan daa fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerɔ nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamɔa?”

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, “Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsɩ ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsunj dela kama jinla. Nama dek a ze nuru

wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi njaan a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensanja a te wa.”

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani tenka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kunjon ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam moata dula jigini la ayen, “Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen a von tenka meena demma nye kaasunku. ³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a lin weeni ni ayen nuru ale bo mi njaan a cheena. Wa poom lin a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a lin ze wa le ka waai la, alege mi lin de ka wa nin a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m бага a pa wa a sak Izirali demma.”

³² Dula jigini ate Joon a yaa nman weeni ba ayen, “Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wenmazuk ase nangban la a sin a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a lin a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaja ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik.”

³⁵ Vari ale nman a veenti la, Joon ale wa njaanviirima baye a yaa nman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa chen a taamu.

Joan a yaa weeni ba ayen, “Ni nya nuruwa de, wa a nye ase ka Naawen Posuk la.”

³⁷ Wa nyaanviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale cheŋ ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu nyaan la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa nyaan la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ate nama a gisi?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Arabi, fi yenni bo ka be?” (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni va mu a jam nya.” Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbelin kama ate ba yaa jam bo dula ate tenka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok. ⁴¹ Andiru ale jam a nman kuli yeri la, wa yaa deri a cheŋ Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” ⁴² Wa yaa ta Simon a cheŋ Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joan biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale pun.)

⁴³ Vari ale nman veenti la Yeezu a yaa cheŋ Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.” ⁴⁴ Filip a jam nyini ka ten kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula. ⁴⁵ Filip me a yaa cheŋ ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis

ale Naawen biisiteeroma a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen Varibasidowa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti baga a nya maaka Nazaret tenƙa po?”

Filip a yaa nman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

⁴⁷ Ba le jam a ga moata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyono.”

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nye ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinƙanƙa tenƙ la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagro, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinƙanƙa tenƙ la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.”

⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wennyamazuk nna ase ba a sinj Saalobiika zuk la ale nman pilim a jueli.”

2

¹ Daa naye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipok tenƙ kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka

bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama. ² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ayen ba jam nip̄okfiaka yenni. ³ Nip̄okfiaka nȳon̄owa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nȳe la, dii nyin̄ la diipo ate mi a yaali ayen m nȳe wari la an diem a paari ya.”

⁵ Wa mawa ale wom wien̄a de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteer̄oma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nȳe wari, ni nȳe.”

⁶ Sam̄onin̄ kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Sam̄onin̄ kanyi a jam a su ase ka bogtiba naanin̄ nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a goms̄i ayen ba de n̄andiinta, ba a n̄ari nyiam a nyo sam̄onsāna de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteer̄oma ayen, “Ni n̄ari nyiam a sueri sam̄onsāna.” Ba yaa n̄ari a sueri, ⁸ wa yaa weeni ba ayen, “Ni n̄ari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa n̄ari nyiamu a ta ga te wa. ⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteer̄oma baai ale n̄ari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nip̄ok fiaka nȳon̄owa a weeni wa ayen, ¹⁰ “Nuruba a dan wi ba d̄aba ayen ba jam ate ba de n̄andiinta, ba nyiem a lin̄ a pa ka da masik a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteer̄oma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a n̄man ta nyini a gum du

ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari njaan a jam.”

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena tenka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa njaanviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jiggi kama. Dila nyinj ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipok fiaka diintana ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge chen ten kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa chen Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbansa a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fin la a yiak niiga ale piisana ale dunsa si chaab a ta nyini. Wa nman yik baai ale ta ligra a tagri la teebulitana a tulim kpib ate ba ligrana meena a waan ten. ¹⁶ Wa le nye dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbansana a da la ayen, “Ni pa nantana de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienja de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?”

¹⁷ Wa njaanviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po a weeni ayen, “Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi.”

¹⁸ Juuma kpaŋŋa a yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimaŋa de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila.”

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi teŋ ate mi a ŋman se di a nueri daa ŋata po.”

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale ŋayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale baga a pa daa ŋata a ŋman se di a nueri?”

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem teŋka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa dek nyiŋka. ²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa ŋaŋviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le ŋmarisi wa wie Naawen gbaŋka po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem teŋka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyiŋ la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena. ²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyiŋ la wa seba ba popolaŋa kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpaŋŋa po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheŋ Yeezu jigi a ga

weeni wa ayen, “M Sagrɔ, tama seba fi ka sagrɔ waai ate Naawen a tom fu. Nuru an baga a tom tuimkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa.”

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa.”

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Ba ale nyɛ ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an nman baga a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye.”

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyin la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a cheŋ ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a cheŋ juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la.”

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Nyaku de ale nyɛ ka se a baga a nyɛ?”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ka sagrɔ kpionɔ a bo Izirali tɛŋka alege an baga a minɔ mi ale weeni fu dii la kiri ya? ¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie nɔai ate ti seba nɔ, la ale a weeni wie nɔai ate ti nya nɔ la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tɛŋka de zuk wie, ni abe ni nyɛ ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wɛnɔmazuk

wie. ¹³ Nuru karo a jueli wennȳmazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wennȳmazuk a jam ten̄zuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nye waamu a magim dua won̄ku nyīn a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyīn a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali ten̄ka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yen̄ka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka ten̄zuk meena demma buteerɔ, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyīn la ba an ta siaka ale wa be yen̄ka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nye se ka bolim ate wa tom ate wa jam ten̄zuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyīn la ba a tom ka wabaata. ²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini. ²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimana ate na a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de naan̄ nyīn, Yeezu ale wa naan̄viirima

a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋ kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joon me a jam a te nuruba soka ale nyiam teŋ kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim teŋka, dii nyiŋ la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a cheŋ wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de ŋaan nyiŋ ale ba yik Joon a ligi la.

²⁵ Dai yeŋ po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joon ŋaanviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyiŋ. ²⁶ Ba yaa jam Joon jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jodan benni kauk kuŋkula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yogyogla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a cheŋ wa jigi.”

²⁷ Joon a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa niŋ a jam ayen m gomsɪ wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipok, ka wala dek ale soa wa. Mi a nye ase ka nipok fiaka nyonowa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a moata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a cheŋ Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli ŋmai abe mi a bo teŋ.”

³¹ Waai ale nyini wenna mazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini teŋzuk de la,

ka tenzuk de nuru ale a biisi tenzuk de wie, alege waai ale nyini wennyamazuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie njaai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale na. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyono. ³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienja, dii nyinj la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu njaan ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joon. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa njaanviirima. ³ Yeezu ale jam a minj ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa njaanviirima a yaa basi Judia ale nmani a chej Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a chej Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria tenj kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jiaak la wa yaa kali vilini tenj a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsunj.

7-8 Wa ɲaɲviirima a yaa basi wa ale ge chen tenka po ayen ba da ɲandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipok wanyi a yaa jam ayen wa ɲari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nyɛ nyiamu a te wa ate wa nyu.

9 Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria tenka nipok. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamɔa, ba abe kan de tama china po.)

10 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

11 Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi ka janarimɔa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? 12 Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa dunsanja a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?”

13 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale ɲman a yik ba. 14 Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan ɲman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

15 Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan ɲman yik mu ate m ɲman jam dela a ɲari nyiamɔa.”

16 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Chen a ga wi fi chorowa ate ni jam.”

17 Wa yaa weeni wa ayen, “Mi ka chora.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni dii la ka wensie. 18 Fi yali nidɔaba a paari ka ku noai bunu nidɔa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔɲ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie.”

19 Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔnɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m min ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi. 20 Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpiensanɔ a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tɛnka ale Naawen puusi teka jigi.”

21 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku danni a cheena ate nuruba a kan nman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tɛnka po. 22 Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tɛnka meena demma ba tuimbaatanɔ po a basi. 23 Ku danni a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimanɔ po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. 24 Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an бага a puusi a te wa, ase ka kula nyɔnɔwa a nin lin ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

25 Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa

le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa naanviirima a yaa deri nman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale nmani a cheŋ teŋka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, ²⁹ “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie ŋaai ate mi nyɛ la. Wala ale baga a chim Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” ³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a cheŋ Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu naanviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagro, ti a saalim fu ayen fi ŋoa nandiintana a de.”

³² Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

³³ Wa naanviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan wa Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimana ŋaai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nyɛ a se ka nandiintana tii ate m nyiem a kasim a de la. ³⁵ Juuma kpanna a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti

ɲantaɲa, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsaɲa. ɲantaɲa a za magsi ka cheka yogyogla de. ³⁶ Nuru waai ale a che ɲantaɲa la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi ɲanbeenja la a nye ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

³⁷ Yeezu a yaa ɲman weeni wa ɲaanviirima ayen, “Juuma kpanɲa a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. ³⁸ Ku a nye ase ka mi ale tom ni ayen ni cheɲ a ga che ɲanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale cheɲ ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimaɲa nyuenta.”

³⁹ Samaria teɲka nipowa ale ga weeni wa teɲka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie ɲaai meena ate wa nye la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. ⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa ɲaye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po. ⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, “Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinɲa, alege ka wa sakka nyin ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari teɲzuk meena demma ba tuimbaata po a basi.”

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteero dek teɲka

demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyin la ba chen ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie naai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa nman chen Kena tenka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpaga dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale nman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a chen Kapernaum tenka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a lin tom wakperikaliisa ate ba nya.”

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinyɔgsa kama.”

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteeroma ba gela a yaa tu wa siuku nin a weeni wa ayen, “Fi biika a ta nyinyɔgsa kama.”

⁵² Wa yaa bek ba ayen, “Ka dimpo ate wa nya nyinyɔgsa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa.” ⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinyɔgsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma

meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nyɛ la nyin̄.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisan̄a po a nyɛ ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa n̄man cheɲ Jerusalem tɛɲka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tɛɲka nansuɲtaɲa kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun̄. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tɛɲka biika ayen ka Betezata. Kusun̄ta tinu ale jam gilim benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun̄ tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nan̄sa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a siɲ nyiam po a pun̄. Wa dan pun̄ jueli waai ale de nin̄ a siɲ nyiamu po la a nya nyinyɔgsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naanin̄. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi nya nyinyɔgsa?”

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔnɔ, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyin̄ a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yon̄ a nyiem ale a de nin̄ a paari du ale a ge mu.”

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a cheɲ.” ⁹ Nuruwa a yaa deri

nya nyinyɔgsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a cheŋ.

Dai dii danni ate nyaku de a nyɛ la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpaŋŋa ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, “Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a cheŋ.”

¹² Ba yaa bek wa ayen, “Ka wana ale weeni fu ayen fi nyɛ ku de?”

¹³ Nuru waai ale nya nyinyɔgsaŋa la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyiŋ la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku ŋaan nyiŋ Yeezu a yaa ŋman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, “Yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinyɔgsa kama. Be kan ŋman a tom tuimbaata. Fi dan ŋman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la.”

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a cheŋ a ga weeni Juuma kpaŋŋa ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega. ¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaŋa kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nyɛ ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienŋa de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nyε mi dek nyin wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega. ²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate ŋa zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyin la ba poom nya nyuvuri kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku dannii a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nyε ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyin la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku dannii a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimmanŋa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan

ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ “Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ “Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienja a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joon waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi njaan, dii nyin la njaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba chej wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi nin ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joon a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika. ³⁵ Joon a jam a nye ase ka zeun ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, njala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanja a ka ni suniimaña po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanja kama daa meena dii nyin la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanja a diem a sak

nama ka mi wie, ⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ “Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa nan̄kula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyin̄, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula n̄aai ate Naawen ale baga a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa nin̄na. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyin̄ la wala ale n̄marisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale n̄marisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?”

6

¹ Ku de n̄aan̄ nyin̄, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa basi dula jigini ale ge a n̄mani a taam Galili mogi kpeeni kun̄k̄on̄ini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi. ² Ba le jam a chen̄ la, nuru boari a yaa va ba, dii nyin̄ la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ale ga paari dula jigini la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama. ⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, “Ti ti nya

ḡandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?”
⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Ti dan kan pai ligra a gaam ḡaai ate ti ta la a da ḡandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me.”

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen,
⁹ “Nidoabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma ḡaye, alege ḡantaḡa de a kan paari nuruma de meena.”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate nuru boanni a kali teḡ.” Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali teḡ. Ba nidoama nyiini a jam ka tusa ḡanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottaḡa ale jumaḡa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba ḡobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa ḡobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa ḡaanviirima ayen, “Ni cheḡ a ga pisi ḡandiin talaḡa ate bala a kan kaasi.” ¹³ Ba yaa pisi ḡandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum ka biisiteero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa siḡ jam teḡzuk de la.” ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a cheḡ a nyini guuku zuk a siḡ teḡ a cheḡ a jo guutaḡa po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

16 Wenni ale jam a siŋ la, wa ŋaanviirima a yaa ŋman cheŋ mogi kpeeni noai, 17 a ga jo ŋaarun po ayen ba taam kuŋkuŋini ndila a ga paari Kapernaum teŋka. Teŋka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya. 18 Va kpion a yaa deri a yiti a fobi ba ŋaarun ku ale a nye ate nyiamu a choa nna yegayega. 19 Wa ŋaanviirima ale damu ba ŋaarun ku a cheŋ ga paari meela ŋata yaase ŋanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a cheŋ cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yogsum a yaa deri yik ba. 20 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yogsumo.” 21 Wa le ga paari ba ŋaarun ku la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba ŋaarun ku po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kuŋkuŋini kauk kuui ate ba a cheŋ la.

22-23 Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari ŋaan la a jam miŋ kama ayen ka ŋaarun yeŋ ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa ŋaanviirima alege ba cheŋ kama ale ge wa. ŋaarun yon tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba ŋobi boroboruku la. 24 Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jia la, ba yaa ga jo ŋaaruntaŋa po a va a cheŋ Kapernaum teŋka ayen ba nya wa.

25 Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, fi jam dela ka dimpo?”

26 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ŋandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisaŋa miŋka nyinŋa.

²⁷ Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale nãndiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale nãndiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi nãan ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a baga a pa nyuvuri dila a te ni.”

²⁸ Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nyɛ ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nyɛ ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? ³¹ Fi seba ayen ti kokpiensaɲa a jam de ka nãndiinta ate ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka nãndiinta chinmaɲa po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

³² Yeezu a nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya nãndiintaɲa ka chinmaɲa po a te ni kokpiensaɲa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. ³³ Nãndiin tii ate Naawen a te la a nyɛ se ka waai ale nyini wenna mazuk a jam ayen wa te tenka demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi kasim a te ti nãndiintaɲa de.”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nyɛ se ka nãndiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan nman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan nman a yik ba diipo diipo. ³⁶ Mi poom a lin a weeni

ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu. ³⁷ Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. ³⁸ Dii nyin la mi an nyini wenna mazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. ³⁹ Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ⁴⁰ M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni.”

⁴¹ Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri nandiintana tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenna mazuk la, ba yaa nuuni. ⁴² Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenna mazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni nuunika. ⁴⁴ Nuru waai an бага a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka danni ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen, ‘Naawen a le jam a sak nuruba meena.’ Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsanjan la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi

a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale nandiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensana a jam de ka nandiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk a jam la. Baai meena ale a de nandiintana de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyinka, ate tinka demma a бага a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyin ayen, “Nuruwa de ale nyε ka se a pa wa nyinka a te ti ate ti njobi?”

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan njobi Mi Saalobiika nyinka ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan бага a bo ni suniimana po. ⁵⁴ Baai meena ale a njobi mi nyinka ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tanzuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyinka ale nandiin mansana dek ale m ziimu me ale chim nyu manka. ⁵⁶ Baai meena ale a njobi mi nyinka ale a nyu mi ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyonowa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyin ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a njobi mi la, ale boro

mi nyinj. ⁵⁸ Nyuvuri nandiintanja ale nandiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpiensanja ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayenja. Naawen ale tom wa nyuvuri nandiintanja ate ti nyini wenjmazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum tenka po la, a sak wienja de meena.

⁶⁰ Yeezu njaanviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, “Wa sinsanja a pagra kama. Waai an baga na a va.”

⁶¹ Yeezu ale jam a minj ayen ba boro a zu wa njaan la, wa yaa bek ba ayen, “Mi sinsanja ayen na nye kama ate ni pa mi njaan vaka a basi? ⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m njmani a juei wenjmazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an baga a nye ku de. Mi ale biisi wie njaai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la.” (Yeezu ale piilim a sak wa njaanviirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.) ⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa njman weeni ba ayen, “Ka dila ale soa ate mi a linj sak ni ayen nuru waai an baga a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la.”

⁶⁶ Wa njaanviirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa njaan vaka. ⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nye dii la, wa deri chiem wa

ḡaanyviirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, “Nama me ayen ni basi mi kama?”

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti cheŋi? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsaŋŋa a sak ti. ⁶⁹ Tama abe ta siaka ale ḡa kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welenka.”

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi ḡaanyviiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru.” ⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de ḡaany nyiŋ, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili teŋka. Wa jam seba ayen Juuma kpaŋŋa baai ale jam bo Judia teŋka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa ḡmani a cheŋ dula jigini.

² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusunŋa Tigi la, a jam moata kama. ³ Wa suaataŋa a yaa jam a weeni wa ayen, “Basi dula jigini abe fi cheŋ Judia teŋka po, ate fi ḡaanyviirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisaŋa sii ate fi a tom la.” ⁴ Ba ḡman weeni wa ayen, “Nuru a kan suk wie ḡaai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wienŋa de la, basi ate teŋka meena a seba fu.” ⁵ Yeezu suaataŋa an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku an diem a magsi ayen mi cheŋ dula yogyogla de, alege

nama a baga a chen diipo meena ate ni a yaali la kama. ⁷ Tenka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyin la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. ⁸ Nama a chen Jerusalem a ga de tigini, dii nyin la ku an magsi ayen mi a chen dula jigini yogyogla de.” ⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili tenka po.

¹⁰ Wa suaatana ale jam a basi wa ale chen tigini la, Yeezu me a yaa magi va ba njan a chen. ¹¹ Juuma kpanna baai ale jam a tigi chaab a bo Jerusalem tenka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru man, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. ¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpanna yogsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

¹⁴ Tigini daana ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. ¹⁵ Wa sinsanna a yaa cha Juuma kpanna baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a ka sagro ate wa sak wa ale nye ka se a seba wienja de meena a sagi tama?”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi sinsanna ka Naawen ale tom mi la wie, na daa mi dek wie. ¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le min ase mi sinsanna a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa

zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyɔnɔ. Venta a ka wa jigiya. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsaŋŋa, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ŋa. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?”

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisaŋa yuaŋa alege ka ni kokpiensaŋa ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nyɛ dila Vuusum Danni po alege an nyɛ kaasi Moosis Sinsaŋŋa ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa.”

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem tenka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Daa nuruwa de ate kpaŋŋa a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpaŋŋa a kan yaali ayen ba nyɛ wa wariya. Ba бага a seba ayen wa sum ka Varibasidɔwa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasidɔwa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama.”

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, “Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m deŋ nyinŋa. Waai ale tom mu

la ka wensie nyɔnɔ. Ni abe ze wa, ²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yen ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka danni an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, “Ase Varibasidowa a dan poom jam, wa le baga a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?”

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu. ³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a nman chen waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan nman nya mu dii nyin la ni kan baga a chen juijui ate mi a chen la.”

³⁵ Juuma kpanja a yaa bek chaab ayen, “Wa ti an a yaali ayen wa chen ka Girik tensana ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan nman nya wa. Wa nman weeni ti me ayen ti kan baga a chen juijui ate wa a chen la. Nyaku de kiri ale boa?”

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila danni Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni nin a weeni ate ku jueli ayen, “Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po ayen, ‘Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi

la suniima po a kasim a chali a nyini.’ ” ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magsi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.”

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, “Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la.” Mbala me a weeni ayen, “Varibasidowa an baga a chim Galili deno. ⁴² Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Varibasidowa ale chim ka Naawa Deevd naanbiik. Ba le biak wa ka Betilhem, teŋ kaai ate Deevd nyini la.’ ”

⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna toƙatoƙa. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a nman pilim a cheŋ ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?”

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa.”

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, “Wa sum a maa paasi nama me kama? ⁴⁸ Nama diem a wom ale kpanƙa yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa. ⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsanƙa la, a ze Moosis Sinsanƙa, dila nyin la Naawen ale waali ba.”

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a linj biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ “Tama Sinsanja a sak ti kama ayen ti dan kan de ninj a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an baga a weeni ayen wa biisi lo ya.”

⁵² Ba yaa bek wa ayen, “Fi me a nyini ka Galili tenka? Be nya Naawen gbanka po ate fi minj ayen biisiteero an nyini Galili tenka.” ⁵³ Ba meena a yaa yiti a waanj chaab a kuli ba yeeja.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a chen ga jueli Olivi Guuku zuk. ² Vari ale veenti la saliuuk wa yaa nman sinj a chen ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa nman tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba. ³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsanja sagrama ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena ninj. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nye ka kabonj. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidaa. ⁵ Ti Sinsanja po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?” ⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori tenj a pa wa nandub a nmarisi tenj.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai deka ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala

dek abe liŋ a pai tintain a yuk nipowa.” ⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa ŋman koori teŋ a ŋmarisi. ⁹ Ba le wom wa wienja la, ba yaa waan chaab wanyi wanyi, ŋankpagsaŋa a de niŋ ate mbala a pa saŋ. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa ŋman yiti ŋmai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be cheŋ a kuli abe fi kan ŋman a tom tuimbaata.”

¹² Va ŋala po Yeezu a yaa ŋman boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te teŋzuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan ŋman a cheŋi legi po. Mi a le de ba niŋ ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyiŋ la m seba m le nyini juijui la kama ale a ŋman seba m le a cheŋ juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a cheŋ juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa. ¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusaŋa ka wensie, dii nyiŋ la daa mi nyiini ale a bo buusaŋa, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama.

17 Ba ηmarisi ni sinsanηa po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayen ale chaab wari nyin, ba wanni ka wensie. 18 Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

19 Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

20 Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligrana a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienηa de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyin la wa yikka danni an diem a jam paari ya.

21 Yeezu a ηman weeni ba ayen, “Mi a gomsi kama ayen m cheη jigi. M daa cheη, ni kan baga a va mu a cheηi. Nama a le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaatana.”

22 Juuma kpanηa ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a cheη wa ale a cheη juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

23 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka tenzuk de nuruba, alege mi nyini ka wenηmazuk, nama nyini ka tenzuk de alege mi an nyini tenzuk de.

24 Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaatana la. Ni le kpi ale ni tuimbaatana ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

25 Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lin ηweeni ni mi ale ka waai la kama. 26 M ta ka wie

yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyɔnɔ, mi me a sak tenzuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpanɲa an diem a jam miɲ ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyiɲ, ni le miɲ mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrimɔa. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyiɲ la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa nman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan va mi wensie sinsanɲa de, ni le chim mi njanviirimaɲsa. ³² Ni le miɲ wensienɲa ate wensienɲa a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpienka Abraham njanbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensienɲa a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaabɔa, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa nanta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham njanbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyiɲ la ni kan

yaali ayen ni wom m sinsanɲa. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamanɲa. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyiɲ la mi ale a sak ni wensie wie ɲaai ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam baga a nyɛ wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan a nyɛ dila, ku a nyɛ ase ni a va ka ko yonɲ nanɲkula po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyiɲ la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyiɲɲa, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an baga a wom mi sinsanɲa, dii nyiɲ la ni zeri ɲa womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinvendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyiɲ la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nyɛ dila kama dii la venta a piilim ka wa jigi ale chim venta naab. ⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a baga a sak mu wa dii ate mi a nyɛ kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa

ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienja dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpanja a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanja la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpienka Abraham ale Naawen biisiteeroma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsanja la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpienka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteeroma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te m deka zula njala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai deka ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinvendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanja. ⁵⁶ Nama kokpienka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tenjuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpaŋŋa a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nyε ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam liŋ boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpaŋŋa ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yeŋ ate Yeezu a yaa nyiem a cheŋ a ga zik nidɔa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu ŋaanviirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagrɔ, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisaŋa? Ka wa dek tuimbaata nyiŋ yaa ka wa nyamma tuimbaata nyiŋ ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisaŋa a ka wari a nyε ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la.

⁴ Yɔgyɔgla ate ku ka kantueŋ la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimaŋa. Tenka abe za ka sobi kama ate waai a kan ŋman бага a tom tuima.

⁵ Mi ale diem bo tenzuk de la, mi a nyε ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te tenka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi ten a pa wa nandummu a yik tintuetaŋa ale tantaŋa a dam chaab a pa sa nuruwa ninaŋa. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Cheŋ a

ga puuri fi ninaŋa beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juijui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa cheŋ a ga puuri wa ninaŋa ate ŋa deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeeŋa ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

⁹ Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninaŋa a nyɛ ka se a lagri?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninaŋa ale ge a weeni ayen m cheŋ a ga puuri ŋa Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale cheŋ a ga puuri ŋa la ŋa yaa deri a nya.”

¹² Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a cheŋ Farisiima jigi. ¹⁴ Dai dii danni dek ate Yeezu a pa tantaŋa a sa nuruwa ninaŋa ate ŋa lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninaŋa a nyɛ ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninaŋa. Mi ale cheŋ a ga puuri ŋa la, ŋa yaa deri a nya.”

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, “Waai ale nyɛ dila la an baga a nyini Naawen jigi ya, dii nyin la wa nyɛ ku ka ti Vuusumu Danni.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyɔɔ, wa ti an wa nyɛ se a tom tuimkperikaliika de?” Ate ba ta noa togatɔga.

¹⁷ Ba yaa nman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninana la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteero.”

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a lin a yi kama ale ge nman a nya. Ba yaa wi wa nyamma. ¹⁹ A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nyɛ ka se a nman baga a nya?”

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisana. ²¹ Alege tama an baga a minji wa le nyɛ dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninana a te wa la. Nama deka a bek wa, wa ninana ale nyɛ dii a lagi la, dii nyin la wa pak kama ale ta yam a baga a weeni a sak ni.”

²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka yɔgsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam lin weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidɔwa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyɔɔ ba tuka dɔkku po. ²³ Ka dila nyin ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa deka ale wa pak kama ale ta yam a baga a weeni ba dii ale nyɛ la.

²⁴ Farisiima a yaa nman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaŋa la ka wabanyeerik. Yogyogla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yen ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yogyogla de m nman pilim a nya.”

²⁶ Ba yaa nman begi wa ayen, “Fi ninaŋa a nyɛ ka se a lagri?”

²⁷ Wa nman weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni nman wom kama? Dai dii dai nama me deka a yaali kama ayen ni chim wa nmanviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarin wa ayen, “Fi ka wala nmanviirima po wanyi, alege tama ka Moosis nmanviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninaŋa la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninaŋa. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nyɛ tenzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiya wa ti an kan baga a nyɛ wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a бага a sak tama?” Ba yaa yiak ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu niŋ a weeni ayen, “M Nyɔɔɔ, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tɛŋka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninanɔ a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninanɔ a lagri alege nɔ an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da nala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zoŋ po alege an va zoŋku nɔanni a jo ya, kula nyɔɔɔ ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zoŋku nɔanni a jo la, wala ale naapeerika dek.

³ Zonku noanni limsidowa a nyiem ale kasim a lak ku noanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisana yuenja ate na a va wa a nyini, dii nyin la na seba wa lueluku kama. ⁴ Na meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka na nin ate na a vi wa, dii nyin la na seba wa kama. ⁵ Na nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yon a dan de na nin, na a chali kama a waan chaab, dii nyin la na ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam min di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyin, Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nye se ka piisana zonku noanni la. ⁸ Nuru baai ale lin jam ale ge mi la a nye se ka zueba la, ate piisana an min ba luelutana. ⁹ Mi a nye se ka piisana zonku noanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo na zonku po ale a nman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri man kaai ate Naawen a pa a te ni.

¹¹ “Mi ale naapeerik manka waai ale gomsa a magsi a yaali ayen m kpi piisana nyin la. ¹² Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisana zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya na nalimnyiini. Piuk a dan jam a jo na po ayen ku yik na, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya na zuk la, a chali kama, ale a ge na, dii nyin la daa wa dek ale soa na. ¹³ Ba ale a tuni wa ate wa a nya na la nyin ale soa ate wa kan zaani a vari na a basi.

¹⁴ Mi ale naapeerik manka. M seba na kama ate

ɲa me a seba mu. ¹⁵ Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsɪ magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisaɲa. ¹⁶ Mi a soa piisa ɲa chaab kama, alege ate ɲa bo jigi yonɲ. Ku a fe ate m cheɲ dula jigini ate ɲa wom mi lueluku ate ɲa бага a va mu. ɲa le jam a gum chaab ale ɲala ate ɲa meena a chim pa yena abe naapeerik yen nyiini a nya ɲa zuk.

¹⁷ “M Kowa a yaali mu, dii nyin la m le kasim a gomsɪ a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. ¹⁸ Nuru karo a бага a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

¹⁹ Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab. ²⁰ Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

²¹ Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan бага a biisi nna la. Chichiribiok an бага a nye ate yeeba nina a lagri.”

²² Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen dek nisima po dila po dila po la. ²³ Da ɲala sunsunɲ, Yeezu a yaa cheɲ va Juuma Puusika Yenni kusunɲ kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusunɲku la. ²⁴ Yeezu a yaa jam a cheɲ ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsunɲ a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti

fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasidowa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

²⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lin a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim nyaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyin la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. ²⁶ Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. ²⁷ Mi seba m piisaŋa kama ate ŋa me a seba m lueluku ale a va mu, ²⁸ ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ŋa, ate Naawen a kan ŋman a te ŋa waalika abe wa basi ŋa ate ŋa kan ta kiriya. Nuru waai an baga a fe a vari ŋa mi jigiya. ²⁹ Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa ŋa a nyo mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari ŋa mi jigiya. ³⁰ Mi ale m Kowa ka bunyi.”

³¹ Nuruma ale ŋman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. ³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmaŋsa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyaŋa de di din dek nyin ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

³³ Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmaŋsa nyinŋa, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen nama ale mi ka bunyi. ³⁵ Ti seba ayen wa gbanƙa po wienƙa ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wienƙa a te ba la ale wa ka bunyi.

³⁶ Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tɛɲzuk de. Dila nyinj la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimaɲa ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpaɲɲa a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa baga a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa cheɲ a taam Jodan benni kuɲkɔɲini juijui ate Joon a jam a te nuruba soka la a bo dula. ⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joon an jam tom wakperikaliisa, alege wie ɲaai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,” ⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani tɛɲka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka tɔaba baye, ba yue ale Mɛɛri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani tɛɲka. Ba wanyi wa Mɛɛri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyɔɔɔwa naɲsaɲa nyinj ale ge a yik wa zukku zuisaɲa a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa tɔama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔɔɔ, fi dek dɔawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku

kpeglimka ale la. Ku nye dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa naye. ⁷ Daa naye wa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni basi ate ti n̄man cheŋ Judia teŋka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagrɔ, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaŋa la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti n̄man cheŋ dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga siŋ, danni meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nye se ka bolim la a te teŋzuk demma meena. Waai ale a cheŋ kantueŋ la, a kan nagi naŋ a lo, dii la wa ale a nya la nyiŋ. ¹⁰ Alege wa dan a cheŋ yok wa a nak ka naŋ a lo dii nyiŋ la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Ti dɔawa Lazarus a goa kama. M le cheŋ a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa n̄aan̄viirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyiŋyɔgsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama. ¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama. ¹⁵ Nama nyiŋ mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti cheŋ wa jigi.”

¹⁶ Yeezu n̄aan̄viirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa n̄aan̄viiro chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagrowa cheŋ, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ale ga paari Betani teŋka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa n̄anaansi. ¹⁸ Betani teŋka ale Jerusalem teŋka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyin̄ ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale M̄eri ba suoku kummu nyin̄.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. M̄eri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyon̄o, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nyɛ te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen teŋka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale бага a nak nuruba kum po a yiti ale n̄man a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri. ²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

27 Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidɔwa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

28 Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mɛeri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagɔwa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.” 29 Mɛeri a yaa deri yiti a cheɲ Yeezu jigi. 30 Yeezu an diem a jam jo tɛɲka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. 31 Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyiɲ la ba a poli ayen wa a cheɲ ka juijui ate ba gu wa tɔawa la ayen wa kum.

32 Mɛeri a yaa cheɲ a ga tu Yeezu a domsi kali wa niɲ a weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

33 Yeezu ale ga nya ale Mɛeri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. 34 Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, jam a nya.”

35 Yeezu me yaa kum. 36 Nuruma ale jam nya wa kumsaɲa la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

37 Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninanɲa la, ku be nyɛ ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

38 Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo puɲ vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu nɔanni. Yeezu ale ga paari puɲku

vorumu la, ba jirim a yaa dari wa. ³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintanni a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyun kama.”

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a lin a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” ⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wenna mazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. ⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba baga a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” ⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” ⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guunku ate ku vili a gilim wa nisaɲa ale wa nimbidiaka ale wa nansaɲa meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa chen.”

⁴⁵ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛɛri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. ⁴⁶ Mbala me gela a chali chen Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nye la. ⁴⁷ Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɲa ayen ba jam ate ba tigi chaab a poli ba le ba nye dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. ⁴⁸ Ku a fe kama ate ti nye nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, wai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila

Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

⁴⁹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, “Nama waai a ka yammɔa. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchoŋ ale ti meena ale kpi ya.” ⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyiŋ la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nye se ka Naawen biisiteerɔma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyiini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waan a bo teŋka meena zuk la, a le jam a tigi chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila danni a cheŋ ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an ŋman a nyiem Judia teŋka po. Wa ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale cheŋ ga bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba teŋsa ale ge a cheŋ Jerusalem teŋka ayen ba liŋ gomsɔ kisita wie abe ba ge ate daaŋa a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigi chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, “Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigini yaa wa kan jamu?” ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyono a jam a weeni ba ate ba cheŋ a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa n̄ayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa n̄man cheŋ Betani teŋka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka n̄andiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta n̄andiintaŋa a jam te ba. ³ M̄eri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligraŋa me a pagra nna yegayega a nyo kpaam cheŋbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nan̄saŋa nyiŋ a yaa le ge a yiŋi wa zukku zuisaŋa a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate M̄eri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ “Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te n̄anjagsaŋa.” ⁶ Judas niŋ a jam karo ale n̄anjagsa maarika, dii nyiŋ la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu n̄aan̄viirima ligraŋa zuk ale a pa n̄a gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa liŋ a de ka niŋ a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyiŋka a gomsu mu a magi m̄guka. ⁸ N̄anjagsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni.”

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani teŋka la, ba yaa cheŋ ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kum po a yiti la me. ¹⁰ Juuma

Puusika Yenni kpanŋa ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyin la Juuma ba yega a jam a basi ba kpaaga ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa n̄asi kpinkparuk vaata a tu wa ale a kaari a weeni ayen, “Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyin la! Naawen a niak Izirali naawa.”

¹⁴ Yeezu yaa yaali bonin a doa ase ba ale n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen,

¹⁵ “Nama Jerusalem demma ni kan chali yogsumoa, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi.”

¹⁶ Yeezu n̄aan̄viirima an jam a min̄ nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a n̄man yiti kum po a jueli wen̄mazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a n̄marisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nyε la a sak nuruma. ¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de. ¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, “Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la.”

²⁰ Va n̄ala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu n̄aan̄viirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida

ate ka bo Galili tenka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyoono, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu.

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku danni a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai ninj ale kan karo ale ba dek nyuvoorja la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru baai me ninj ale boro ale ba dek nyuvoorja la ale jok na.

²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yogyogla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyinj la ale la ayen m jo ninammu de po.” ²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wenjmazuk a weeni ayen, “Mi poom a lij basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le njman a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie ŋaai ate ni a wom la daa mi nyinŋa, alege ka nama nyin ate Naawen a biisi. Dai dii dannii ate Naawen a yaali ayen wa bo tenzuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiaak la, a moata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyin, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyin ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba toati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a cheŋ ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a cheŋ legi po la a ze wa ale a cheŋ juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa cheŋ a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa. ³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa ŋmarisi ayen,

“M Nyono, ka wana ale ta siaka ale wie ŋaai ate tama sak la?
Nyono wa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a nman nmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninana ale ba popolana

me ate ba ninana a kan nya,
ate ba popolana me a kan mini,
ate ba kan baga a tagri,
ate m von ba tuimbatana a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulana ale wa nalimu la ale soa ate wa nmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpanna yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyin la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinana po.

⁴³ Juuma kpanna a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama.

⁴⁶ Mi a jam tenka de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan nman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wiena ale kan va na la buusa. Mi an jam ayen m bo ka tenka meena demma buusa,

alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbatana po a basi. ⁴⁸ Tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie naai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wiena la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie naai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te

mu wiena ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie naai meena ate

wa pa te mu la mi pa ŋa a sak ni kama. Wa wienja a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yeŋ ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka dannu a moata kama ate wa basi teŋzuk de abe wa ŋmani a cheŋ wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo teŋka po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a siŋ ate teŋka a sobi la, Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa jam boro a de yok ŋandiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam teŋzuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege ŋman pilim a cheŋ Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti ŋmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi ŋmai la a dueni teŋ ale ge a pai papa a bobu wa chiaka. ⁵ Wa yaa ŋari nyiam a nyo chin kpian po a pa ta nyiem a sugri wa ŋaanviirima nanŋaŋa a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi ayen fi sugri mi nanŋaŋa kama?”

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ze dii ate mi a nye a te fu yogyɔgla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le miŋ di kiri.”

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Mi a kan basi ate fi a sugri mi nanŋaŋa diipo diipo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan nman a maa chim mi njanviirima po wanyi.”

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, “Ku be dan ka dila, be kan sugri m nanšana nyiini, maa sugri m nisimaņa ale m zukku meena me.”

¹⁰ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Fi dan so fi nyinƙa a be, ka nala kama, alege fi dan nman cheŋ a ga jigi, fi nanšana a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi nanšana nyiini.” Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa nman chiem wa njanviirima jigi a weeni ba ayen, “Yogyogla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danj.” ¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba nanšana a nueri la, wa yaa pa wa garuku a nman jo ale pilim cheŋ wa kalika jigini a weeni ba ayen, “Ni miŋ dii ate m nye a te ni la kiri ya?” ¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagra ale ni nyonon. Kula a magsi kama, dii nyin la mi sum ka ni sagra ale ni nyonon. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyonon ale ni sagra la, ale sugri ni nanšana. Nama dek me a sugri chaab nanša. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyonon. Tomteeron me an бага a zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yogyogla de ate ni seba wensienja la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ “Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te

m dek la. Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de nandiintana ale chaab.’ Ba le nmarisi wienja de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin la, m lin a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila.”

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa njanjiirima ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak.”

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a min waai dek a le wa nye wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, “M Nyono, ka wana dega?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentana a te wa la, wa le la.” Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentana a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate na tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Chen nwuli a ga nye dii ate fi ta la.” ²⁸ Baai ale jam a tigi ale wa a boro a de nandiintana la, an jam a min wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligrana zuk la. Dila

nyinj la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheŋ a ga da ŋanta a magsi tigini, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheŋ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheŋ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima mbala ayen, “Nuruba yegayega a le ba te Naawen pimpauk dii ate nuruba ayen ba nyɛ mi la nyinj. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nyɛ ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan cheŋ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpaŋŋa ayen ba kan baga a va mu a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. Ni kan baga a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyiini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila. ³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi ŋaanviiriba.”

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi a cheŋ ka be?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi kan baga a va mu a cheŋ yɔgyɔgla de, alege ku dan ga nyɛ maga, fi le baga a va mu.”

³⁷ Piita a ŋman bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka boa ale soa ate mi an baga a va fu yɔgyɔgla de? Mi a gomsɪ a magsi kama ayen m kpi fi nyinj.”

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi sum gomsɪ a magsi ayen fi kpi mi nyinjŋa? Wensie ate mi a

weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum.”

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa naanviirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna boari boari ya. Mi abe pilim a cheŋ ku jigini kama, ayen m gomsi jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsi ŋa a nueri, m le ŋman jam a ta ni a cheŋ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeŋ. ⁴ Ni seba mi ale a cheŋ juijui la kama ale siuk kuui ale a cheŋ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a cheŋ la. Ti be ti nye ka se a seba siuk kuui ale a cheŋ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a cheŋ dula la ale ŋman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔɔɔ. Nuru waai an baga a cheŋ mi Kowa jigiya ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yogyogla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheŋ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak

ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie njaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.”

¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa njaanviirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyiŋ. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyiŋ la mi a le nmani a cheŋ m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyiŋ m le nye a te ni ate nuruba a va mi nyiŋ a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m nman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nye a te ni mi yonni nyiŋ la, m le nye.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maarō wa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Tenjuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maarō, dii nyiŋ la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyiŋ la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le nman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii danni ate tenjuk de meena demma a kan nman nya mu la a moata kama, alege nama a le nman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila danni a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va ŋa la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyin, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, fi le nyɛ ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa tɛɛka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsaŋŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po.

²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsaŋŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiya, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyin a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyɔgini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyɔgini dii ate mi ayen m te ni la ka di tɔga ale tɛɛka meena demma suyɔgini. Ni kan a yiili abe ni a chali yɔgsumɔa. ²⁸ Mi poom a lin weeni ni kama ayen m le cheɛ m Kowa jigi abe m ŋman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a cheɛ m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe ŋa ge a jam nyɛ, ate ŋa dan jam a nyɛ abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyin la Sitaana waai ale soa tɛɛzuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege

təŋka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a cheŋ jigi yoŋ.”

15

¹ Yeezu yaa ŋman weeni ba ayen, “Mi a nyɛ se ka tiib la. Mi Kowa me a nyɛ se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la. ² Wa nyiem a kasim a gebi naŋ sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega. ³ Naawen a poom liŋ sugri ni suniimaŋa kama ale wie ŋaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Naŋ a kan baga yoani yoana ka dega, ka naŋka a nin bo kinni nyiŋ ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nyɛ wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim naŋsaŋa. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nyɛ wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib naŋsa la, naŋ sila a dan ko ba tigsii si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienɔ a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi ŋaanviiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

11 “Mi a weeni ni wienja de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. 12 Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. 13 Nuru waai a dan zaani wa doaba nanƙula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. 14 Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. 15 Wie ɲaai meena ate m Kowa a weeni mu la, ɲala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m ɲman weeni ayen ni ka mi tuiɲtomdoaba, dii nyiɲ la tuiɲtomdo a ze wa nyɔɔɔ ale ta dii la. 16 Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyɔɔɔ, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmanɲsa ɲaai ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom ɲa dila ni le бага a pa mi yonni nyiɲ a juisi ɲanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. 17 Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimnyiini.

18 “Ase teɲka meena demma a dan kisi ni mi ɲaanɲ vaka nyiɲ, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a liɲ kisa. 19 Ase nama ale teɲka meena demma a dan jam bo ka jigi yeɲ ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. 20 Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an бага a zuak a gaam wa nyɔɔɔ la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanɲa kama, ba te le wom nama sinsanɲa me. 21 Ba le daani ni dii nyiɲ la ba ze waai ale tom mi la. Ba le ɲman a daani ni, ni ale a va mi la nyiɲ. 22 M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba

wabaatanja siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyinj Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an nman baga a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikaliik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyinj Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya njaai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a chim wensie. Ba nmarisi ayen, 'ba kisi mu kama kinla nyinj.'

²⁶ "Mi poom a lij weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienja a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyinj la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ "Mi a weeni nama wienja de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yiaak ni ba tuka diinaanja po a basi. Ku danni me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nye ni nyanja de meena, dii nyinj la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienja de kama ate da njala, a dan paari ate ba boro a nye ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

"Mi an weeni ni wienja de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yogyogla de m nmani a chej ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a

karo ayen wa bek mi m le a cheŋ juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienja de meena la a nye kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoŋ ni jigi ase m nin cheŋ m Kowa jigi, dii nyiŋ la m dan kan cheŋ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheŋ m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate teŋzuk de meena demma a miŋ ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayorisima dii la mi a cheŋ ka m Kowa jigi ate ni kan ŋman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teŋka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ŋa zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyonɔ la, a le jam a bo ni suniimaŋa po, ka le de ni niŋ a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan nyini daa ka dek jigi ya. Wie ŋaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ŋala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ŋaai ale diem cheena ayen ŋa nye la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyiŋ la ka le wom mi wienja ŋaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m

Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ŋman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ŋaanviirima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ŋman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ŋman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa?

¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ŋman nya mu, ku be kan beni ate ni ŋman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba? ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teŋka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek suenja a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaŋa ale tulim a chim supeentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasuŋku kama, ale ta supeentik wa biika nyiŋ. ²² Nama sue a kaasi kama yogyogla de, alege m dan ŋman nya ni, ni suenja a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a бага a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ “Dai dila danni a dan jam paari ni kan begi mu jaaboa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le бага a pa mi yonni nyiŋ a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla danni, nama an diem a juisi wa jaaboa mi yonni nyiŋŋa. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni suenja a peenti a gaam taam.

²⁵ “Wie ŋaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an baga ŋa kiri a miŋ, alege ku danni a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ŋman tua a te ni. ²⁶ Dai dila danni a dan paari, ni kan ŋman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ŋanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a baga kama a puusi a te wa mi yonni nyiŋ ate wa a te ni. ²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyiŋ la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi. ²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam teŋzuk de. Yogyogla de mi a basi teŋzuk kama ayen m ŋmani a cheŋ wa jigi.”

²⁹ Wa ŋaanviirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa miŋ fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ŋman tua a te ti. ³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ŋman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? ³² Ni wom mi nalimnyiini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeeŋa abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyiŋ la wa bo ale mu kama. ³³ Mi a weeni ni wienja de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyogini. Teŋka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa

zuk a nya wenɲmazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu danni a moata kama. Sak nuruba fi zulaɲa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula. ² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m бага a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. ³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyɔɔɔ. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴ Tuim ɲaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tɛɲka meena demma a nya fi zulaɲa ale fi nalimu kama. Yɔgyɔgla de mi a be nueri tuimaɲa kama. ⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ɲaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nyɛ tɛɲka la.

⁶ “Nuru baai ate fi lueri ba tɛɲka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. ⁷ Yɔgyɔgla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. ⁸ Wie ɲaai ate fi a weeni mu la, m pa ɲa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ “M kan puusi a te ka tɛɲka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. ¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. ¹¹ Yɔgyɔgla de mi cheena ka fi jigi, m kan ɲman bo tɛɲzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tɛɲzuk de. M Ko Welaɲa a nya ba zuk nalimnyiini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. ¹² Ase mi ale diem a jam bo ale ba

dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa deka ayen ba ale nmarisi wa wie dii Naawen gbanƙa po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyin ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie naai meena ate fi weeni mu la m pa na kama a sak ba. Tenka meena demma a kisi ba kama, dii nyin la ba daa bunyi ase mi ale tenka meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba tenka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tenzuk de demma a daa bunyi ase mi ale tenka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie naai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba cheja ga sak tenka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyin mi pai m deka a te fu ayen ba baga a pai ba deka a te fu.

²⁰ “Mi kan puusi a te ka mi naanviirima deka ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanja nyin la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yen ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yen ate tenzuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulaɗa ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba baga a ta noai yen ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yen ate tenka meena

demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ “M Koa, fi ale pai m n̄aan̄viirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a cheŋ la ate ba nya zula n̄aai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nyɛ tɛŋka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimman̄sa nyɔŋɔ la, tɛŋka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m n̄aan̄viirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a бага a bo ale ba.”

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa n̄aan̄viirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyiŋ la wa ale Yeezu ale wa n̄aan̄viirima meena a nyiem a kasim a cheŋ ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni kpan̄ŋa ale Farisiima a yaa tigsɪ sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yeŋ ate Judas a yaa de ba niŋ a ta ba cheŋ juijui ate ba vuk tiisaŋa la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi woŋsa ale ba kanaasa ale do woŋta. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nyɛ la kama a yaa cheŋ ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba. ⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori n̄aan n̄yinj a lo t̄ej. ⁷ Yeezu a yaa n̄man bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

Ba n̄man diem weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

⁸ Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “Mi poom a lin̄ weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m̄ n̄aanviirima cheŋ abe ni yik mi nyiini.” ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom lin̄ weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi woŋ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi t̄ej. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, “Pa fi gebika a n̄man su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m̄ Kowa a weeni ayen m̄ jam a namu la.”

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobi wa nisaŋa, ¹³ a ta wa a cheŋ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale lin̄ a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yeŋ a zaani ba meena nan̄kula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu n̄aanviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru

boanni n̄aan̄ a chen̄ juijui ate ba jam ta Yeezu a chen̄ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, n̄aan̄viiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiun̄ku noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu n̄aan̄viiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa n̄man nyini dabiaka po a chen̄ nansiun̄ku noai a saalim nip̄okbinni waai ale jam a limsi nansiun̄ku la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nip̄okbinni a yaa bek Piita ayen, “Fi daa nuru wala n̄aan̄viirima po wanyi?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

¹⁸ Yenni tuimtomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsun̄ a za gilim a n̄uun̄i, dii nyin̄ la, n̄oota ale jam boro. Piita me yaa chen̄ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsan̄ŋa ale wa n̄aan̄viirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinan̄a ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigs̄i chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyin̄ la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama.”

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, “Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?”

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena

di ale ka dii la, alege m dan nye magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?”

24 Yeezu nisaŋa a diem a bobi kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheŋ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

25 Piita a jam diem bo ka dabiaka po a ŋuunji bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, “Fi daa nuru wala ŋaanviirima po wanyi?”

Wa yaa pagsi ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

26 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, “Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisaŋa la?”

27 Piita ŋman pagsi ayen, “Aawo, daa mi.” Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

28 Vari ale veenti la saliuk yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu cheŋ gominawa yenni. Ba ale cheŋ la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyiŋ la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan baga a de Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa. 29 Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, “Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?”

30 Ba yaa weeni wa ayen, “Ase wa dan kan nye ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela.”

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, “Ni be ta wa a cheŋ ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa.”

³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyin ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa ŋaanviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa ŋmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale Juuma Naawa?”

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?”

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, “Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?”

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi naamu a ka tenzuk de. Ase bu dan bo ka tenzuk de, mi nuruma a te nye ka kpaliŋ a vari mi Juuma kpaŋŋa jigi a basi. M be ŋman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenzuk de.”

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, “Fi be sum ka naaba?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenzuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsaŋŋa.”

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale wensie?”

Wa yaa ŋman nyini peelim a weeni Juuma ayen, “Mi an бага a nya wabiok kuui ate nuruwa

de a tom a magsi kum la. ³⁹ Ni Gaambasika Tigini daanja a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?”

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, “Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi.” (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. ² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsa a yok zutok ate ka a nye ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monun a jo wa, ³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, “Juuma Naawa, ti a puusi fu.”

⁴ Ba le jam a nye dila la, Paalot a yaa nman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, “M le nman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya.” ⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru boanni nin. Wa diem a jam jo ka wa garuk monun ku ale wa munsa zutoka. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, nuruwa ale nna.”

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanja ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutana a jueli a weeni Paalot ayen, “Ko wa! Ko wa!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa chen ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.”

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Tama sinsanɗa a sak ti kama ayen ku a magsi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyin la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik.”

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yɔgsum a yaa yik wa nna yegayega. ⁹ Wa yaa nman cheɗ ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, “Fi nyini ka be?”

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, “Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a cheɗ a ga kpi jabarimu nyin ate fi kpi.”

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nyɛ mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunku a gaam fi kaasunku la.”

¹² Paalot ale wom Yeezu wienɗa la, wa yaa deri a nyɛ wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a min dii ate wa a yaali ayen wa nyɛ la, ba yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi dan basi ate nuruwa de a cheɗ, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza noaya.”

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa nin a cheɗ ga jueli kunjunku zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a

jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila dannu me ate Juuma a boro a gomsu ba Gaambasika Tigini daana. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, ni naawa ale nna.”

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, “Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyinna?”

Juuma Puusika Yenni kpanna baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, “Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza.”

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a cheŋ a ga kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba cheŋ juijui ate Juuma a wi ale ba dek tenka biika ayen, “Golgota” la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyin. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi nanbarinta nyin dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga.

¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa man wa jabarimu nyin. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a cheŋ ayen ba nya jaab buui ale jam a nye la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale nmarisi dii a pa man la. Ba jam pa

ka biisa buta a nmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisaɲa. ²¹ Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa yaa nmani a cheɲ Paalɔt jigi a ga weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba nmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a nmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab.”

²² Paalɔt a yaa weeni ba ayen, “Dii ate mi basi ate ba nmarisi la, ale la.”

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyiɲ a nueri la ba yaa pai gattaɲa a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. ²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, “Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gbaɲ a nya waai dek ale wa de garuku la.” Sojima ale ga nyɛ dila la, dii ate ba jam nmarisi Naawen gbaɲka po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba nmarisi ayen, “Ba pai mi gattaɲa a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi teɲ la, a nak gbaɲ ayen ba nya waai dek ale wa de la.”

Sojima ale jam nyɛ dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Mɛɛri ale Mɛɛri Magdala ale jam za a moata Yeezu. ²⁶ Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za moata wa nɲaɲviiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, “M ma, wa ka fi biik.”

²⁷ Yeezu yaa nman weeni wa nɲaɲviiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, “Wa ka fi ma.” A nyini da dila danni, a ta a cheɲ wa

naanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimaŋa tenzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, “Nyanyuila ale ta mu.” Wa weeni wienŋa de kama ate dii ate ba ŋmarisi Naawen gbanŋa po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won nyinŋ a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. ³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, “Ku nueri kama.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku tenŋ a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyinŋ la ba tigini daanŋa ale cheena la nyinŋ. Ba tigini daanŋa po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a cheŋ ga we ba nanŋsaŋa ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini ŋanbarintaŋa zuima a sinŋ. ³² Wa yaa siak ate ba cheŋ. Ba le ga la, ba yaa linŋ we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nanŋsaŋa. ³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu nanŋsaŋa la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nanŋsaŋa weka a basi. ³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaunŋku a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini. ³⁵ Ka mi dek, Joon, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale ŋmarisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. ³⁶ Sojiwa ale

ga nye dila la, ba le jam a nmarisi dii Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba nmarisi ayen, “Kobi yen me la an jam we wa nyinƙa po.” ³⁷ Ba nman nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nuruba a le nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la.”

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini ten kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu naanviirima po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpanna nyin. Wa yaa jam chen Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sin ten ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk. ³⁹ Nikodimusi waai ale jam lin chen Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama. ⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyinƙa ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la. ⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyin la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini pun vorub ale jam boro ate ba an diem a gu nuru du a nya ya. ⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyin la Juuma Gaambasika daana a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuƙ yokyok, ate Mæri Magdala a yaa yiti a chen juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain dii ate ba pa lik vorumu noanni la a jam bilim kama a basi nakpiak. ² Wa yaa nmani chali chen Simon Piita ale Yeezu naanviiro waai ate wa jam a yaali

wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale yeeri ti Nyɔnɔwa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a chen̄ juijui la.”

³ Piita ale Yeezu n̄aan̄viiro nwala a yaa deri yiti a chali chen̄ dula jigini. ⁴ Yeezu n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a lin̄ de Piita nin̄ kama a chali a paari vorumu jigini. ⁵ Wa le chuiiri nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyin̄ka la ale jam doa vorumu po alege wa an̄ jo du. ⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du. ⁷ Wa n̄man nya garuk kuui ate ba jam pa bobi Yeezu zukku la ale ku doa ku toga, garuk kula ale guka garuku an̄ jam a doa ale chaaba. ⁸ Yeezu n̄aan̄viiro waai ale lin̄ a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama. ⁹ Ba an̄ diem a jam min̄i dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen, “Ku a fe kama ate wa yiti kum po la.” ¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ M̄eri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiiri ayen wa nya bu po. ¹² Wa le chuiiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nan̄san̄a jigini. ¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale pai m Nyɔnɔwa a ta chen̄, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la.”

14 Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa njaan, alege wa an jam a miɲ wa. 15 Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?”

Mɛeri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisaɲa la ale la a yaa weeni wa ayen, “Dan ka fi ale yeeri m nyɔɔwa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa.”

16 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mɛeri.”

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek teɲka biika ayen, “Araboni.” Ku kiri ale, “M Sagro.”

17 Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan tiri mu, dii nyiɲ la mi an diem a cheɲ m Kowa jigi ya. Cheɲ m njaanviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le nman cheɲ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

18 Dula jigini Mɛeri a yaa cheɲ njaanviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyɔɔwa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

19 Laasidi dai juncɔai yok, Yeezu njaanviirima a jam tigsɪ ka chaab a bo yeri dinyi po ale lik tuaataɲa meena, dii nyiɲ la ba jam a chali ka Juuma kpanɲa yɔgsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsuɲ a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyɔgini.” 20 Wa yaa lagri wa nitalaɲa po a sak ba ale a nman cheemu wa gaunku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyɔɔwa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. 21 Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyɔgini. Mi Kowa ale

tom mi ate m jam tɛŋzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yɔgyɔgla de ayen ni chen tɛŋka meena demma jigi.” ²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyin ale weeni ayen, “Ni ŋɔa Naawen Chiika.” ²³ Ni dan von nuruba wabaata a te ba, Naawen ale von te ba alege ni dan kan von nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan von te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa ŋaanviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. ²⁵ Tomasi a yaa le ŋman jam juijui ate Yeezu ŋaanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, “Tama nya ti Nyɔɔwa kama.”

Tomasi yaa weeni ba ayen, “Mi a kan baga a siagi ka mi a nin nya wa nitalaŋa po juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe m pa m nisaŋa a su wa gaunku vurika jigini a nya.”

²⁶ Daa ŋayopoi ale jam taam la, Yeezu ŋaanviirima ale Tomasi a ŋman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa ŋman jam zaani ba sunsun a weeni ba ayen, “Naawen a le te ni suyɔgini.” ²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, “Pa fi nisaŋa a tiri mi nitalaŋa a nya juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe fi pa fi nisaŋa a su m gaunku po a nya. Basi fi chichamaŋa abe fi ta siaka ale mi.”

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ ale m Naawen.”

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, “Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti.”

30 Naanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikaliisa gela nna yegayega ate na an nmarisi gban̄ka de po. 31 Alege na de a nmarisi kama gban̄ka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowa, Naawen biika ate ni siaka nyin ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

1 Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa nman tu wa naanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna. 2 Wa naanviirima baai ale jam a tigi dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili ten̄ka po la, ale Zebedi bisana ale mba baye. 3 Simon Piita a yaa weeni ba ayen, “Mi a chen̄ kama ayen m yik juma.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Tama me a yaali kama ayen ti va fu a chen̄.” Ba yaa deri a ga jo naaruṅ po a chen̄. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya. 4 Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam baga a miṅ wa. 5 Ba le diem a bo niṅ a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, “M bisa, ni an nya juma a yigi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti an yigi jaaboa.”

6 Wa yaa weeni ba ayen, “Ni pa ni nmiaka a yuk basi naaruṅku juga gen̄ ate ni nya juma a yik dula jigini.” Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an nman baga a dari ba nmiaka ate ka a jo naaruṅku po.

⁷ Yeezu n̄aan̄viiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nyɛ la, wa yaa weeni Piita ayen, “Nuru waai ale za ti niŋ la, ka ti Nyɔnɔwa ale la.” Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimaŋa garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu. ⁸ Naarun̄ku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu n̄aan̄viirima baai ale diem a jam bo n̄aarun̄ku po la a yaa dari ba n̄miaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini n̄aarun̄ku po a siŋ tɛŋ la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa tɛŋ. ¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ga lueri jumaŋa gela a ta jam.”

¹¹ Simon Piita a yaa de ba niŋ a ga yik n̄miaka a dari ka a ta jueli kun̄kɔŋini, a yaa yeeri jumaŋa. Na meena a jam ka juma kook ale pisinu ale n̄ata. Na jam a piisi kama nna yegayega alege ba n̄miaka an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti n̄obi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyiŋ la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyɔnɔwa. ¹³ Yeezu a yaa pa jumaŋa ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa n̄aan̄viirima tu chaab nna la a nyɛ ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a nman bek wa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.” ¹⁷ Yeezu a nman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joon biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa nman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsɩ ka fi deka cheŋ fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobi fu a ta cheŋ juijui ate fi kan yaali la.” ¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu njaanviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba njaan a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini dannɩ ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?” ²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba njaan

la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, ku cheena ayen ku nye nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi nin karo, fi dek a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa n̄aanviiro nwala la, ku yaa deri a tagli wa n̄aanviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan n̄man maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa nin karo.

²⁴ Ka mi Joɔn waai ale n̄marisi gban̄ka de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie n̄aai meena ale nye ate mi a n̄marisi a nyo gban̄ka de po la, mi a nya n̄a kama ale m dek nimbie. Ti meena abe seba ayen wien̄a de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale n̄marisi dii gban̄ka de po la. Mi a poli ayen n̄a meena a dan n̄marisi a nyo gban̄sa po dɔk a kan bo ten̄ka zuk a paari a dueni si du.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a